

Collegevoorstel

Onderwerp	Besluit tot afwijzen verzoek aanwijzen gemeentelijk monument Turfkade 15 in Almelo
Eenheid/team	UF Advies en Regie
Zaakkenmerk	Z/25/251002
Documentkenmerk	D/26/839597
Vertrouwelijkheid	Embargo
Portefeuillehouder	G.J. Overmeen-Bakhuis
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst

Erfgoedvereniging Heemschut / stichting Cuypersgenootschap heeft een aanvraag ingediend om het complex Twente Milieu aan de Turfkade 15 aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het complex beschikt over aantoonbare cultuurhistorische waarden en de gemeentelijke monumentencommissie adviseert positief op de aanvraag. Het college onderkent de monumentale waarden van het complex, maar het belang van een nieuwe toekomstbestendige gemeentewerf (inclusief Twente Milieu) op deze locatie weegt zwaarder dan het aanwijzen tot een gemeentelijk monument. Het college heeft daarom besloten om het verzoek van Erfgoedvereniging Heemschut / Stichting Cuypersgenootschap af te wijzen.

Voorgesteld besluit

1. De aanvraag tot het aanwijzen van een gemeentelijke monument aan de Turfkade 15, in afwijking van het advies van de gemeentelijke monumentencommissie, af te wijzen overeenkomstig de bijgevoegde brief (D/26/839494).
2. Opdracht te geven om in 2026 een gemeente brede inventarisatie van jong erfgoed (wederopbouw en Post '65) op te stellen.
3. De gemeenteraad te informeren middels de bijgevoegde raadsbrief (D/26/853486).

Inleiding

Op 16 oktober 2025 heeft Erfgoedvereniging Heemschut / Stichting Cuypersgenootschap een aanvraag ingediend om het Twente Milieu complex aan de Turfkade 15 in Almelo aan te wijzen tot gemeentelijk monument. Doel van deze aanvraag is het voorkomen van de sloop van het beeldbepalende Twente Milieu Complex. Naar aanleiding van dit verzoek is er een cultuurhistorische verkenning met waardestelling (het onderzoek) uitgevoerd. De gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit & Monumentenzorg (monumentencommissie) is op grond van artikel 8 lid 1 van de Erfgoedverordening 2022 om advies gevraagd. De monumentencommissie onderschrijft de meeste resultaten uit het onderzoek met uitzondering van de waardestelling van een deel van de laagbouw aan de voorzijde. De monumentencommissie adviseert een breder onderzoek te doen naar jong erfgoed

(wederopbouw en post '65) in de gemeente Almelo. Verder adviseert de monumentencommissie positief over het verzoek om het complex aan de Turfkade 15 aan te wijzen tot gemeentelijk monument.

Het college onderkent de monumentale waarden van het complex, maar het belang van een nieuwe toekomstbestendige gemeentewerf (inclusief Twente Milieu) op deze locatie weegt zwaarder dan het aanwijzen tot een gemeentelijk monument. Het college besluit, middels dit voorstel, om het complex Twente Milieu aan de Turfkade 15 in Almelo, in afwijking van het advies van de gemeentelijke monumentencommissie, niet aan te wijzen als gemeentelijk monument en daarmee het verzoek van Erfgoedvereniging Heemschut / Stichting Cuypersgenootschap af te wijzen.

Beoogd effect

De aanvraag van erfgoedvereniging Heemschut / stichting Cuypersgenootschap af te wijzen en het Twente Milieu complex aan de Turfkade 15 in Almelo niet aan te wijzen als gemeentelijk monument. De ontwikkeling van een nieuwe toekomstbestendige gemeentewerf (inclusief Twente Milieu) wordt hierdoor niet beperkt.

Met de opdracht om jong erfgoed in de gemeente Almelo te inventariseren wordt bijgedragen aan een verdere professionalisering van de monumentenzorg in de gemeente Almelo.

Argumenten voor

1.1 Het college heeft beleidsvrijheid bij het wel of niet aanwijzen van een gemeentelijk monument

Ondanks de monumentale waarden van het complex, staat het college in beginsel vrij om op grond van andere, zwaarwegende belangen niet over te gaan tot aanwijzing van een gemeentelijk monument. Onder 1.2 en 1.3 staan deze zwaarder wegende belangen dan het behouden van de monumentale waarden van het complex.

1.2 Beperkte planologische en cultuurhistorische inbedding

Het complex ligt op een industrieel terrein zonder cultuurhistorische samenhang en de omgeving heeft haar historische karakter grotendeels verloren. Eventuele ensemblewaarde is beperkt en niet erkend. Bouwtechnische bijzonderheden zijn nauwelijks zichtbaar en zullen dat in een nieuwe inrichting waarschijnlijk ook niet worden. Daarmee is de cultuurhistorische inbedding onvoldoende om aanwijzing als gemeentelijk monument te rechtvaardigen.

1.3 Onevenredige gevolgen bij aanwijzing gemeentelijk monument

De herontwikkeling van de gemeentewerf en het afvalbrengpunt bevindt zich na een meerjarig ontwerp- en participatietraject in een vergevorderd stadium. Aanwijzing als monument zou leiden tot grote praktische (denk aan logistieke en functionele inrichting, gebouwhoogten en milieueisen) en financiële problemen. Functioneel en logistiek bieden de bestaande hallen onvoldoende ruimte en flexibiliteit voor een moderne gemeentewerf en afvalbrengpunt. Behoud of hergebruik is niet haalbaar zonder ernstige beperkingen voor de bedrijfsvoering. In de

stedenbouwkundige en architectonische randvoorwaarden voor de nieuwbouw ontwikkeling is de wederopbouw opgenomen.

Financieel zijn al aanzienlijke investeringen en verplichtingen aangegaan (ruim € 500.000), en jaarlijks uitstel leidt door inflatie tot een substantiële stijging van de kosten. Aanwijzing zou daarmee onevenredige gevolgen hebben voor het project en de gemeente.

2.1 Tijdige bekendheid (en bescherming) voorkomt onomkeerbaar verlies

Jong erfgoed – met name uit de wederopbouwperiode (1940-1965) en de Post '65-periode – staat structureel onder druk door herontwikkeling, verduurzaming en functiewijziging. Zonder voorafgaande inventarisatie ontbreekt het zicht op welke gebouwen, structuren en ensembles cultuurhistorisch van betekenis zijn. Dit vergroot het risico op onomkeerbaar verlies van karakteristieke elementen van de naoorlogse stadsontwikkeling van Almelo. Een inventarisatie maakt het mogelijk om vooraf afwegingen te maken, in plaats van achteraf te moeten reageren op sloop- of verbouwplannen.

Kanttekeningen

1.1 Het ontbreken van een toereikend beleids- en beoordelingskader

Voor wederopbouwerfgoed en Post '65-erfgoed bestaat binnen de gemeente Almelo op dit moment geen vastgesteld categoriaal beleidskader, noch een gemeentebrede inventarisatie van potentieel beschermingswaardige objecten uit deze periode. Hierdoor ontbreekt een referentiekader voor het bepalen van de relatieve cultuurhistorische waarde van het complex aan de Turfkade 15 ten opzichte van vergelijkbare objecten in Almelo. Het ontbreken van dit kader is niet onmisbaar, maar maakt het belang van een goede, zorgvuldige integrale afweging extra belangrijk.

1.2 Met dit besluit wordt afgeweken van het advies van de monumentencommissie

Met het besluit wordt afgeweken van het advies van de monumentencommissie. De monumentencommissie beoordeelt echter alleen de monumentale waarden, terwijl het college alle bij het besluit betrokken belangen afweegt, zoals onder meer het belang van de eigenaar en het algemeen belang van een toekomstige bestendige gemeentewerf met afvalbrengpunt van Twente Milieu.

2.1 Fasering en samenloop met andere opgaven

Een gemeentebrede inventarisatie vraagt om een zorgvuldige afweging ten opzichte van andere opgaven die in 2026 veel capaciteit vragen, zoals stedelijke ontwikkelingen, verduurzaming en de verdere uitwerking van de Omgevingswet. De inventarisatie van jong erfgoed is inhoudelijk gewenst, maar vraagt om een zorgvuldige timing en schaal. Door te kiezen voor een verkennende aanpak kan het college recht doen aan het belang van erfgoed, zonder andere urgente opgaven te verdringen.

Kosten, opbrengsten en dekking

Niet van toepassing.

Uitvoering

Na besluitvorming wordt het besluit inzake de afwijzing verzonden aan de aanvrager.

Tegen het besluit kan bezwaar en beroep worden ingediend en in geval van spoed een voorlopige voorziening worden aangevraagd.

Na goedkeuring van de opdracht inzake inventarisatie jong erfgoed wordt deze verder uitgewerkt in een concrete projectopdracht. Zo nodig wordt een besluit van het college gevraagd over de projectopdracht inclusief de dekking van de kosten voor een dergelijke inventarisatie.

Bijlage(n)

1. Aanvraag erfgoedvereniging Heemschut / stichting Cuypergenootschap (D/25/806202)
2. Advies gemeentelijke monumentencommissie (D/26/836761)
3. Cultuurhistorische verkenning met waardestelling (D/25/830387)
4. Besluit afwijzen verzoek tot aanwijzen gemeentelijk monument (D/26/839494)
5. Raadsbrief (D/26/853486)

Procesinformatie

Intern overleg

Voorstel is afgestemd met de eenheid stedelijke ontwikkeling (project nieuwbouw Turfkade en stedenbouw), adviespool en de eenheid uitvoering fysiek (o.a. erfgoed).

Afstemming met portefeuillehouder

Voorstel is besproken in het lijnoverleg van wethouder Overmeen-Bakhuis d.d. 9 maart 2026.

Communicatie over het besluit

Onder embargo totdat aanvrager is geïnformeerd.